

เพื่อช่วยป้องกันคนดีมิให้เดินทางผิดและเสีย
ประวัติเสียอนาคตโดยไม่รู้ตัว เนื่องจากท่ามกลางผู้ที่
จงใจกระทำผิด ยังพบผู้กระทำผิดโดยไม่เจตนาหรือไม่มี
ความรู้ในเรื่องดังกล่าวอีกเป็นจำนวนมากจนนำไปสู่การ
ถูกกล่าวหาหรือเรียนเรื่องทุจริตหรือถูกลงโทษทางอาญา

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตแห่งชาติ หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมี
นโยบายให้ดำเนินการจัดทำ คู่มือการปฏิบัติตนของ
เจ้าหน้าที่รัฐ เรื่อง การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วน
บุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๐๐ ของ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้นมา

สาระสำคัญของมาตรา ๑๐๐ มี ๔ เรื่องใหญ่ ๆ คือ

๑. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าเป็นคู่สัญญา
หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่
เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่
ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือ
ดำเนินคดี

๒. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหุ้นส่วนหรือผู้
ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับ
หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ใน
ฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล
ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

๓. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับสัมปทานหรือ
คงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงาน
ของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้า
เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีสถานะเป็น
การผูกขาดตัดตอนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็น
หุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับ
สัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

๔. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนได้เสีย
ในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือ
ลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแล
ควบคุมหรือตรวจสอบหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของ
รัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่
ของรัฐซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชน
นั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์
ของทางราชการหรือกระทบต่อความมีอิสระในการ
ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ผลประโยชน์ทับซ้อน

หรือ

การขัดกันของผลประโยชน์
(conflict of interest)

โดย สำนักงานปลัด

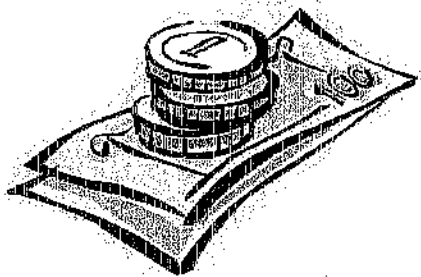
องค์การบริหารส่วน

ตำบล คลองขลุง

ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันของผลประโยชน์ (conflict of interest)

คือ สถานการณ์ที่บุคคล ผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในองค์กร ผู้ประกอบวิชาชีพ สาธารณสุข ต้องเลือกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ในวิชาชีพ ซึ่งทำให้ตัดสินใจยากในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติได้ การขัดกันของผลประโยชน์นี้สามารถเกิดขึ้นได้ แม้ไม่ส่งผลทางจริยธรรมหรือความไม่เหมาะสมต่าง ๆ และสามารถทำให้ทุเลาเบาบางลงได้ด้วยการตรวจสอบโดยบุคคลภายนอก

การขัดกันของผลประโยชน์มิได้ปรากฏแต่ในทางวิชาชีพเท่านั้น แต่ยังสามารถเกิดขึ้นได้ในกรณีที่บุคคลมีบทบาทหลากหลายและบทบาทเหล่านั้นก็เกิดขัดกันเอง เช่น ผู้จัดการฝ่ายขายอาจมีหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และก็อาจมีหน้าที่ในทางกตัญญู กตเวทิต่อญาติ พี่น้องที่มาเสนอขายสินค้าใด ๆ เป็นต้น

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

หมายถึง การทับซ้อนของผลประโยชน์ของบุคคลที่มี ๒ สถานะ หรือมากกว่าในเวลาเดียวกัน คือ ตำแหน่งสาธารณะ (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี อธิบดี ฯลฯ) และตำแหน่งในบริษัทเอกชน ซึ่งบุคคลดังกล่าวอาจมีความโน้มเอียงใช้อำนาจและตำแหน่งสาธารณะหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือแสวงหาประโยชน์ให้แก่กลุ่มพวกพ้องของตนเอง ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างง่ายดาย เช่น กรณีของนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี มีหุ้น หรือครอบครองใกล้ชิดเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งได้รับสัมปทานหรืออยู่ในฐานะจะได้รับสัมปทานธุรกิจจากรัฐ ขณะเดียวกันก็อยู่ในตำแหน่งสาธารณะที่เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้สัมปทานธุรกิจดังกล่าวด้วย

ตัวอย่างเช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เรียกรับเงิน หรือผลประโยชน์อื่นใดจากผู้ประกอบการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการอนุมัติการออกใบอนุญาตประกอบกิจการใดๆ หรือแลกเปลี่ยนกับการละเว้น การยกเว้น การจัดเก็บภาษีที่ผู้ประกอบการสมควรต้องจ่ายเข้าเป็นรายได้ของรัฐหรือแผ่นดิน หรือ การจัดการประมูลทรัพย์สินของรัฐเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและพวกพ้อง ฯลฯ เป็นต้น

ปมรากสำคัญของปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในระบบราชการ คือ การกระทำผิดกฎหมายเรื่องผลประโยชน์ขัดกัน ระหว่าง "ผลประโยชน์ส่วนตัว" กับ "ผลประโยชน์ส่วนรวม" ในการดำรงตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือที่เราเรียกกันคุ้นปากว่า ปัญหา "ผลประโยชน์ทับซ้อน"

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ถือเป็นกาทุจริต คอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคล โดยการละเมิดต่อกฎหมายหรือจริยธรรม ด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และ ความเป็นธรรม จนส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวม และทำให้ ผลประโยชน์หลักขององค์กร หน่วยงาน สถาบันและสังคมต้องสูญเสียไป โดยผลประโยชน์ที่สูญเสียไป อาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพ การให้บริการ ความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงคุณค่าอื่นๆ ตลอดจนโอกาสในอนาคตตั้งแต่ระดับองค์กรจนถึงระดับสังคม

